

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nulové oddlužení - zpeněžení majetku nízké hodnoty a posílení role insolvenčního správce

Návrh novely zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále pouze „Insolvenční zákon“ nebo „IZ“) obsažený ve sněmovním tisku č. 71/0 (dále pouze „Navrhovaná novela“) má do právního řádu České republiky zavést koncept „nulového oddlužení“ neboli „dluhovou amnestii“. Představuje proto realizaci dlouho očekávaného a diskutovaného záměru Ministerstva spravedlnosti ČR, jehož účelem má být zejména zpřístupnění sanačního způsobu řešení úpadku, oddlužením, bez relativní povinnosti uspokojit minimálně 30 % zjištěných pohledávek nezajištěných věřitelů. Opuštění od stanovení minimální hranice uspokojení pohledávek je však „vykoupeno“ tím, že dlužníci budou za naplnění dalších podmínek nuceni vydat ke zpeněžení majetek, jež by za účinků stávající právní úpravy oddlužení splátkovým kalendářem zůstal v jejich dispozici. To se neobejde bez posílení role insolvenčního správce jako administrátora celého procesu a bez přenosu řady nových úkolů na jeho bedra. Insolvenční správce se tak fakticky stane poskytovatelem nové veřejné služby v podobě oddlužení osob, které doposud neměly k tomuto benefitu přístup, což přinese jejich ekonomický a sociální restart.

Zánik plnění oddlužení splátkovým kalendářem jako způsobu oddlužení

Navrhovaná novela přistupuje k realizaci svého záměru prostřednictvím různých změn pravidel, jimiž se oddlužení řídí. Jedním z nejpodstatnějších (kromě zrušení 30% vstupní bariéry[1]) je revize ust. § 398 odst. 1 Insolvenčního zákona, stanovující způsoby oddlužení. Zatímco stávající právní úprava oddlužení zpeněžením majetkové podstaty zůstává v podstatě beze změny, oddlužení splátkovým kalendářem má formálně zaniknout a nahradit jej má dosavadní nejméně využívaný hybridní způsob oddlužení kombinací splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Povinnosti dlužníků odvádět srážky ze svých příjmů se v důsledku Navrhované novely nemá měnit. Formální změny doznává toliko oprávnění Dlužníka požádat o stanovení jiné výše splátek kdykoliv v průběhu schváleného oddlužení pro změnu poměrů (viz ust. 398 odst. 5 Insolvenčního zákona), čímž převážil relativistický a zřejmě praktičtější přístup insolvenčních soudů[2], které i doposud věcně projednávaly návrhy dlužníků na stanovení jiné výše splátek podané v průběhu plnění splátkového kalendáře, nad kategorickým závěrem Nejvyššího soudu ČR, dle kterého se k opožděnému návrh (podanému později než při jednání se správcem[3]) nemělo přihlížet bez dalšího[4].

Rozsah postižitelného a postihovaného majetku v případě schválení oddlužení

V důsledku navrhovaného zániku oddlužení splátkovým kalendářem vzniká opodstatněná otázka, jak rozsáhlá část majetku sepsaného insolvenčním správcem do majetkové podstaty bude v případě schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty postižitelná a u jak rozsáhlé části majetkové podstaty ke zpeněžení reálně dojde.

Odpověď na tuto otázku je podstatná pro dlužníky, insolvenční správce a ve svém důsledku také pro věřitele a stát, když ani jedna skupina těchto subjektů nemá obvykle z různých hospodářských a sociálních důvodů zájem na úplné a vyčerpávající realizaci veškerého majetku sepsaného do majetkové podstaty, jak je definována v ust. § 206 Insolvenčního zákona, zejména pokud takový postup hrozí u každého oddlužení, jež bude v případě schválení Navrhované novely povoleno.

Pomineme-li Navrhovanou novelou nedotčenou právní úpravu obsaženou ve stávajícím ust. § 207 Insolvenčního zákona odkazující na ust. § 321 a § 322 zákona č. [182/2006](#) Sb., občanského soudního řádu, upravující rozsah majetku vyloučeného z majetkové podstaty, může se v majetku dlužníka, jenž navrhuje řešit svůj úpadek oddlužením, nacházet drobný nebo opotřeбенý movitý majetek nízké hodnoty, jenž by měl být vydán v souladu s novelizovaným zněním ust. § 398 odst. 3 Insolvenčního zákona insolvenčnímu správci ke zpeněžení. Pokusy o jeho zpeněžení by přitom významně zatížili agendu vedenou insolvenčním správcem, aniž by se dostavil účinek v podobě uspokojení věřitelů.

Této skutečnosti si byl zákonodárce zjevně vědom, když v důvodové zprávě k Navrhované novele uvádí, že zpeněžování majetku nízké hodnoty nepovažuje za efektivní. Navrhovaná právní úprava dle jeho slov nesleduje jako svůj cíl zbavení dlužníka jeho majetku, aniž by tímto způsobem došlo k následnému uspokojení věřitelů. Již nyní lze proto uzavřít, že v případě řešení oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty bude na místě posoudit, zda v důsledku zpeněžení majetku vydaného dlužníkem insolvenčnímu správci nevzniknou toliko neuspokojené pohledávky za majetkovou podstatou spojené s touto činností (myšleno náklady na udržování a správu majetkové podstaty a hotové výdaje se zpeněžením majetku spojené). Pokud by měl insolvenční správce dospět k závěru, že tato situace může v důsledku zpeněžení majetkové podstaty (respektive její části) nastat, uvede to ve své zprávě, na jejímž základě pak dlužník nemusí v souladu s navrhovaným zněním ust. § 398 odst. 6 Insolvenčního zákona vydat tento majetek nízké hodnoty insolvenčnímu správci[5]. Za těchto okolností se navrhovaný způsob oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty nebude v případě majetku nízké hodnoty podstatně lišit od stávajícího oddlužení plněním splátkového kalendáře.

Kvantifikace hodnoty zpeněžitelného majetku

Shora uvedené však nikterak nevypovídá o tom, jakou konkrétní minimální hodnotu má mít majetek, který bude v důsledku rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného v souladu s novelizovaným zněním ust. § 409 odst. 2 Insolvenčního zákona zpeněžován, případně jakou hodnotu bude mít majetek, jenž dlužník nebude povinen v souladu s novelizovaným ustanovením § 398 odst. 6 Insolvenčního zákona vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení.

O stanovení výše hodnoty takového majetku se snaží zákonodárce, když v důvodové zprávě dovozuje, že odhad výtěžnosti zpeněžení musí přesáhnout minimální odměnu insolvenčního správce ve výši 45 000,00 Kč, případně ve výši 54 450,00 Kč, je-li insolvenční správce plátcem DPH[6] (dále pouze „Minimální odměna“). Dle názoru autorů tohoto článku je třeba tento závěr plynoucí z důvodové zprávy jednoznačně chápat jako výkladové pravidlo pro novou právní úpravu.

V tomto směru je vhodné připomenout aktuální judikaturu pro stávající právní úpravu. V současnosti aplikaci ust. § 3 odst. a) vyhlášky č. [313/2007](#) Sb., o odměně insolvenčního správce a o náhradách hotových výdajů (dále pouze „Vyhláška o odměně“) garantující Minimální odměnu pro případy řešení úpadku dlužníka oddlužením kombinací splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty zapovídají judikturní závěry Vrchního soudu v Praze s následující argumentací: „Určení odměny správce za zpeněžení majetkové podstaty podle § 3 písm. a ve spojení § 1 odst. 3 vyhlášky, nelze [v případě řešení úpadku dlužníka oddlužením plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty] použít, jelikož se při určení odměny podle těchto ustanovení jedná o

výši odměny za celé insolvenční řízení. V případě kombinace oddlužení plněním splátkového kalendáře za současného zpeněžení majetkové podstaty pak platí, že je odměna správce primárně kryta v rámci záloh placených dlužníkem podle schváleného splátkového kalendáře a odměna správce za zpeněžení majetkové podstaty je určována soudem na základě úvahy podle § 5 Vyhlášky o odměně s tím (přirozeným) omezením, že by její výše neměla překročit horní limit odměny stanovený v § 1 odst. 2 Vyhlášky o odměně.“[7]

Z těchto důvodů lze v případě schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty po účinnosti Navrhované novely přistoupit i k novému výkladu relevantních ustanovení Vyhlášky o odměně. Minimální odměnu tak již nebude v případě účinnosti Navrhované novely možné hradit prostřednictvím odměny za pravidelnou měsíční distribuci splátek věřitelům ve výši 750,00 Kč/měsíc[8] (dále pouze „Odměna za distribuci“). Navrhovaná novela tak zakládá situaci, kdy insolvenčnímu správci vznikne samostatný nárok na Odměnu za distribuci (bez ohledu na různé délky trvání oddlužení, jež bude upravena v nově vloženém ust. § 412a Insolvenčního zákona) a současně samostatný nárok na Minimální odměnu.

Jakékoliv další zpeněžení nezajištěného majetku dlužníka pak lze honorovat odměnou vypočtenou v souladu s ust. § 5 za pomoci ust. § 1 odst. 2 Vyhlášky o odměně. Tato odměna by však neměla (a to ani za předpokladu, že bude odůvodněně navýšena v souladu s ust. § 5 Vyhlášky o odměně) konzumovat celý příjem majetkové podstaty, kterého bylo v důsledku zpeněžení konkrétního majetku dosaženo. Tu část příjmu, jež nebude konzumován odměnou insolvenčního správce (vypočtenou dle ust. § 5 ve spojení s ust. § 1 odst. 2 Vyhlášky o odměně) pak lze bezesporu distribuovat věřitelům; jinak řečeno, věřitelé budou tímto způsobem uspokojeni ve smyslu novelizovaného ust. § 398 odst. 6 Insolvenčního zákona vždy. Tento závěr se přitom prosadí bez ohledu hodnotu zpeněžovaného majetku, když za uspokojení věřitelů lze s nadsázkou považovat distribuci jakékoliv třeba i bagatelní částky.

Realizace nových povinností při zpeněžení doposud „nedotknutelného“ majetku dlužníka při plnění oddlužení splátkovým kalendářem bude logicky spočívat na insolvenčním správci. Struktura tohoto majetku bude velice různorodá. Tudíž jeho zjištění, zajištění, zpeněžení a vydání výtěžku tohoto zpeněžení věřitelům, tak aby se zvýšilo jejich uspokojení, bude úkolem náročným, jak po stránce technické, organizační, personální, tak i časové. Insolvenční správci jsou na tyto nové úkoly připraveni, neboť snaha o co nejvyšší uspokojení věřitelů je jedním z jejich hlavních úkolů v celém procesu. S určitou hořkostí tedy vnímáme některé názory, které se v současné době objevují v tom smyslu, že by se odměny insolvenčních správců neměly adekvátním způsobem zvýšit v souvislosti s nárůstem správcovské agendy. Pokud stát nabízí veřejnou službu v podobě cesty z dluhové pasti pro občany v mnohočetných exekucích (údajně cca 650.000 osob), je logické, že musí legislativně zabezpečit financování takové veřejné služby. Současný systém konstrukce odměn insolvenčních správců navíc nezatěžuje státní rozpočet, neboť odměna za úkony související se zpeněžením majetku dlužníka je hrazena z výtěžku tohoto zpeněžení. Pokud má tento výtěžek sloužit ke zvýšení uspokojení věřitelů, je jisté v jejich zájmu, aby veřejná služba s tím související byla hrazena podílem z tohoto výtěžku. Pro srovnání je možné zmínit německou praxi. Němečtí insolvenční správci jsou za dohled nad plněním povinností dlužníka honorováni zvláštní odměnou ve výši 35 EUR za každou hodinu takové činnosti. V České republice náleží insolvenčnímu správci za tuto činnost (oproti Německu značně rozšířenou dle Navrhované novely) pouze paušální měsíční odměna 750,- Kč bez ohledu na to, kolik hodin měsíčně s plněním těchto povinností stráví. Je zřejmé, že v Německu vnímají roli insolvenčního správce citlivěji a veřejnou službu, kterou insolvenční správci poskytují, dokáží ocenit. Možná proto, že pochopili, že sebelepší řešení existuje jen na papíře, když jeho realizace není finančně zabezpečena.

Závěr

Lze tedy uzavřít, že úmysl zákonodárce nezpeněžovat majetek nízké hodnoty z textu Navrhované novely přímo neplyne, lze jej však snadno dovodit výkladem (a to i za užití důvodové zprávy). Naopak, má-li být kritériem skutečnost, zda lze zpeněžením majetku náležejícího do majetkové podstaty uspokojit věřitele, pak by měl být veškerý postižitelný majetek dlužníka bez ohledu na jeho hodnotu zpeněžen. S tímto záměrem navrhované právní úpravy se bude muset vypořádat insolvenční správce ve zprávě pro oddlužení, případně soudy v rozhodnutí dle novelizovaného ust. § 409 odst. 2 Insolvenčního zákona, je však zřejmé, že ačkoliv 30% vstupní bariéra pro oddlužení by měla padnout a uspokojení věřitelů ze splátkového kalendáře se v některých případech může dostat pod tuto hranici, otevírají se na druhé straně možnosti dosud nevídané pro zvýšení uspokojení zpeněžením majetku dlužníka. Realizátorem tohoto zvýšeného uspokojení bude insolvenční správce. Aby systém efektivně fungoval a aby nezkolaboval, nesmí se zapomínat na financování nových činností insolvenčního správce.

Mgr. Ján Gonda,
advokátní koncipient

Adam Sigmund,
advokát, insolvenční správce

[ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Široká 36/5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 947 055

e-mail: ak@zizlavsky.cz

[1] Sigmund A., Nulové oddlužení – cesta z dluhové pasti, Epravo.cz, 2018, dostupné na [www](http://www.epravo.cz), k dispozici >>> [zde](#).

[2] Viz kupříkladu Jirmásek T., Stanovení nižších splátek v oddlužení: Podání návrhu, dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[3] Viz ust. § 398 odst. 4 Insolvenčního zákona

[4] Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014, sen. zn. 29 NSCR 53/2012, publikováno ve sbírce pod číslem 10/2015; obecný závěr o nepřihlížení k opožděné žádosti o jiné splátky by se

přítom prosadil i po novele insolvenčního zákona č. [64/2017](#) Sb., která sice posunula možnost požádat o jinou výši splátek až k okamžiku jednání s insolvenčním správcem, výslovně však neumožnila v odůvodněných případech požádat o stanovení jiné výše splátek kdykoliv v průběhu trvání oddlužení plněním splátkového kalendáře.

[5] Viz ust.

[6] Viz ust. § 3 písm. a) ve spojení s ust. § 1 odst. 3 vyhlášky č. [313/2007](#) Sb., o odměně insolvenčního správce a o náhradách jeho hotových výdajů

[7] Viz kupříkladu usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 10. 2017, č.j. 4 VSPH 1650/2017-B, KSPH 70 INS 8710/2016 4 VSPH 1650/2017-B 19,

[8] Viz ust. § 3 písm. b) vyhlášky č. [313/2007](#) Sb., o odměně insolvenčního správce a o náhradách jeho hotových výdajů

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Notářský zápis s přímou vykonatelností ve světle nejnovější judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Promlčení před splatností? Kritická analýza judikatury Nejvyššího soudu k tzv. actio nata](#)
- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikurní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)